[CAPITOLO INTRODUTTIVO]*

[t. 3] (1) Sinarum (a) quae Tamin incolis dicta, ipsique Tamgin. Qui mortales initio habuerint, quique postea accesserint, utique / rem sese habere cultores eius terrae putant, ex historiis illorum et annalibus petendum censeo. / Ingens latissimumque regnum et quod ab ortu solis ultimum terrarum merito existimatur. Ab occasu novissimis Indiae terminis / et Regno Brama definictis; versus septentriones a Schytis, quos Tartaros appellant, mutuo metu ac montibus/quin et muro separantur, caetera Oceanus [con]dit (b)latos sinus et immensa littorum spacia complectens. Montes ii qui/a Borea in Austrum procurrentes a Schytis Cinenses dirimunt, ubi interdum deficiunt, per valles atque camporum planities/intercessas muris fortissimis (c) annectuntur (d). In universum / cinctus ille sive ambitus murorum montiumque ad 500 miliaria extenditur, ita ut ex his 80 e muro manu facto/constent, reliquum hoc est 420 milia passuum montes occupent. Narrant historiae incolarum ante 200 annos murum/eum factum per Regem (e) qui Cinam a Tartarorum tirannide, quam ad tertium et nonagesimum iam annum (2) tolerabant, vindi-/cavisse; tantam autem multitudinem operi fuisse intentam ut tertius toto Regno vir excitus manum admoverit. / Regio est maxime omnium fertilissima, tam hominum industria quam natura sui et utilibus rebus omnibus ad vitae/cultum necessariis, tum ad luxum tum ad elegantiam. Pecorum in montibus et in pratis magna vis; / in agro frumentum praestantissimum, in silvis venatio (f) leporum, zebellinorum aliarumque ferarum et aucupant / omne genus avium. Stagna, flumina, maria piscibus refertissima. Auri, argenti, aeris, ferri aliorumque/metallorum, gemmarum et unionum copia ingens. Profert et moschum, rabarbarum esivam radicem, / alia aromata et saccarum. Nullus hic absque utilitate locus, qua in colles aut montes adsurgunt/pineta sunt; sub his legumina crescunt; qua paludes solum humectant, oriza seritur, incolarum / cibus potissimus; aridus ager tritico utilis est et hordeo. Sed cum sericis velis sit praecipuum eis/mercimonium non dubium est, quia frequentes sint mori quarum foliis bombices ali cons[tet] (g). Nec / de aquatilibus omicti debet, tantam earum esse multitudinem ac praecipue anatum, ut ea in urbe/(quae tamen non inter regni maximas) ad duodena millia in cibum singulis diebus vertantur./In quindecim Provintias regnum distinctum egi reliqua vide ibi.

Regi, quem maximum p[raest]antissimumque (b) orbis principem, aliisque Augustis nominibus appellant, decem/ millia armatorum cotidie excubant; et quum cum Tartaris iteranter bella gerat, urbem/illorum finibus proximam pro regia elegit quae loca Tien vocant. Hac numquam nisi bellorum urgeat / necessitas egreditur. / Schytas viribus similes ingenio et artibus praecellunt, ita saepe fit ut a Tartaris robore separentur/ipsi vicissim non raro Schytas dolis et arte vincant. In universum Regi Regnum/aut stipendia faciunt, aut certi sacramento tenentur equitum millia 948.350, peditum 59/4.650, hoc regni praesidium est. Genti hic color haec forma: qui plagam australem incolunt/colorati; qui Boreae vicinas terras habitant candidissimi sunt Europaeis similes. Facies/lata, oculi non admodum magni, nasus aliquantum simus, barbae pilus rarior nec tamen/in his forma decora deest. Viri comam decorant undique decenter admodum argenteis clavibus/in nodum torquent. Mulierum capilli tituloque non auro solum sed unionibus et/gemmis pergravantur. Vestitus (i) [..] usque (l) per quam honestum immo sumtuosum/e serico varii coloris tela, auro etiam intertexta ut anni tempestas postulat. / Cum hyems est, zebellinorum, martum, aliisque animantium pellibus ad vestes introrsum/duplicandas velantur, qui tenuioris formae sunt, iis bombacea vestimenta nigra auro/colori. Equis perrari nobiles utuntur, sed sellis. Mulieres nobiles sellis etiam veste et / auro undique tectis ita ut videri ab aliis nequeant per urbem vehuntur. Cultus victusque/lautissimi Gallico et Germanico non absimiles; diieiunium scienter instruhunt, mensis assident/more nostro non in terram inclinati ut Persae et Turcae. Potare hylarem esse nullum probrum. / Circa matrimonia hunc servant morem ut uni viro licitum sit plures ducere uxores. Nobiles / domini et aliis in locis plures habent, plebei unam tantum ducunt, adulterii pena ultimum / supplicium. Nuptias (m) mense martio potissimum et novilunio celebrant apparatu superbo, / cantibus et symphoniis et instrumentis musicis animorum curas iucundissime relaxant. / Iam ut ingenium gentis eluceat praeter alia infinita, in apprehendendis litteris quas inferiores paneli / demonstrant, quot quibusqumque caracteribus (n) utantur et qua ratione apud illos scribendi/aliis multis proditum. Piscandi illis varii modi sed hic adscribi dignus. Sunt quidam qui in/Hispania vocantur corbi marini; cum piscari animus est, alimentum corvis, utar eo nomine, non praebent ut cibi / sint avidiores.

Dein tenui funiculo iis collum ita devinciunt comprimuntque ne pisciculos de-/glutiri possint. Post evolant ex barchis. Sinunt quod in altum sese praecipites agant praedari piscium sequentes, ubi/collum faucesque piscibus tument retrahuntur piscesque evoment. / Ita (0) fit donec piscatoribus satisfactum. Caeterum vita cinensium multipartita degitur: alii / tellurem exarant; alii militiam capessunt; merces alii suas evehunt externas invehunt; / nulli ociosi, nulli mendici; principaliter operosi atque in disciplinis moralibus propriis (p) et iuris studio

^{*} Nel manoscritto manca il titolo di queste note introduttive sulla Cina. (a) Terra sottinteso.

⁽b) Un macchia sul testo non permette di leggere le prime tre lettere.

⁽c) Fortissimis soprascritto a una parola depennata.

⁽d) Più di metà del rigo è stata depennata dall'A.

⁽e) Regem soprascritto a due parole depennate.

⁽f) Una parola depennata.

⁽g) Una macchia sul testo non permette di leggere le ultime tre lettere.

⁽¹⁾ Cfr. ARSI Iap. Sin., 101/II, ff. 296r-298, dove molti temi qui trattati sono esposti dall'A. con analoghe espressioni.

⁽²⁾ La dinastia Yuan 元 governò la Cina dal 1277 al 1367.

⁽b) Una macchia sul testo non permette di leggere la parte centrale della

⁽i) Una macchia sul testo non permette la lettura di una parola terminante con

⁽¹⁾ Altra macchia sul testo.

⁽m) Una parola depennata.

⁽n) Due parole depennate.

⁽⁰⁾ L'A. ha corretto la parola donec con ita.

⁽p) Le ultime due parole sono interlineate.

pro-/ficienter temperant, alii sacris rebus, alii sapientiae dediti; de religione cultuque haec/traduntur. Est apud illos idolum quod tribus nominibus vocant: Nanuu, Homitofe (3), Sciechia/idemque triplici vultu pingitur, praeterea est idolum cuiusdam regis filiae, quae unica cum esset patri, nec preci-

bus, / nec metu potuit moveri quin penitentiae operibus se daret, / ei post multos annos / statuam erexerunt et vocatur Cuon in (4). Hic apud Cinas existunt Christi veneratores, / etiam virgo vocatur habens lunam et draconem sub pedibus. Praeterea quam plurima idola / et lares pro libitu adorant. (a) /

⁽³⁾ Il Ruggieri sembra qui confondere l'invocazione buddista «namah Amitabha» con due diverse divinità. Scrive Boxer, South China, cit., p. 214, n. 1, che Amituofo è la forma abbreviata di namah Amitabha pressappoco equivalente all'Ave dei cattolici. Secondo il Gernet, Chine et Christianisme, cit., p. 104, anche Ricci ravvisava molti punti in comune tra il buddismo e il cristianesimo come: l'esistenza di una sorta di Trinità, il paradiso e l'inferno, la pratica delle penitenze, il celibato ecc. Cfr. anche F.R., I, p. 121: «La seconda setta è quella di Sciechia e Omitofe 阿爾陀佛, che nel Giappone, scrivendoli con l'istesse lettere pronunciano Sciacca e Amidabu, e chiamano la legge degli Fatochei 佛教. Questa legge venne alla Cina dalla sua parte ponentale, dal regno che chiamano Thiencio 天空 o Scinto 身書, che adesso chiamano i nostri Industani».

⁽a) Seguono sul foglio alcune firme simili a quella del visitatore provinciale Alessandro Valignani, la conversione di 34 gradi in 595 leghe e il disegno di un palazzo con tre torrette.